

İSTANBUL SERİRİYATI

Senelik abonesi iki lira

AYLIK TIP
MECMUASI

İdarehanesi : İstanbul, Çağaloğlu 23

Ayın akisleri

Mazhar Osman

— Pariste müstemlekeler meşheri açıldığını duymuştum; mayısdanberi Parise milyonlarca ziyaretçi çeken bu sergiyi görmek merakı bende de uyandı. Bu merak Avrupa seyahatını göze aldırmağa başlı başına amil olamazdı; Ağustosun nihayetinde «Bern» de emrazı asabiye için beynelmilel büyük bir kongrenin akti için hazırlık vardı. Kongrenin tertibini dolar babaları üzerlerine almışlardı; iki üç senedir bu kongre için hazırlanıyorlardı. Bir kaç ay evel şahsi olarak bizde davet edildik. Kâtibi umumileri *Charle Dobova* bana yazdığı bir mektupta «Fakültenize, akademinize müraacaat ettik, cevap bile vermediler, bir eseri hayât göstermediler, bütün dünyanın iştirak ettiği bu kongreye türk mütahassısları iştirak etmiyecekmi» diyordu. Kâtibi umuminin bu arzusu üzerine beynelmilel emrazı asabiye emiyetinin türk komitesini kendilerine bildirmişti: Reis *Mazhar Osman*, Kâtip *Konos*, azalar *Nazım Şakir*, *Mustafa Hayrullah*, *Şükrü Hazım*, *Fahreddin Kerim* beyler.... Bu kongreye iştirak etmek azmîle Avrupa seyahatına çıktım. Bu arada müstemlekeler meşherini görmek merakında tatmin etmek istedim, dört beş gün Pariste kaldım; geceli gündüzlü sergiyi gezdim, söyle bir kuş bakışı pavyonlarını seyrettim... citten muvaffak olunmuş..

Milyonlar sarfile meydana gelmiş, altı aylık baş döndürtücü bir hayat geçirdikten sonra yıkılması mukarrer bu sergi adeta hatırı sayılır bir şehir genişliğinde idi. Gündüzleri ziyaret ve ticaret, geceleri eğlence ve sefahat

yeri.... Fransanın Cezair,Fas, Tunus, Madagaskar,Hindicini, Siyam,Senegal, hatta Suriye ve Libnan müstemlekelerinin birer küçük numunesi... işte Balebek harabelerinin minyatürleri.. ayrı duhuliye ile giriliyor, işte Tunusun bir mescit meydanı kadar genişliğe açılan önü açık arkası pençeresiz dükânları, dükânda Tunus fesleri, kumaşları, kokuları... hele o kokular... Tunus kıyafetinde gözü açık kavmi yehut evlatlarından kim bilir hangi diyarın bir erkeği veya bir kadını bağıyor: «yaklaşınız, efendim hanımım, elinize, mendilinize bedava sürüyörüz, güzel ve sabit koku, reca ederim geliniz» boş bulunup yaklaştığımızı bir şişenin kapağı elinize sürülürken diğer elinize mini mini bir esans vazosu sıkıştırılıyor «otuz frank, lütfen» diyor. Tunus lokantası denilen yerde bir portakal şerbeti içmek istedim, cepgenli, şalvarlı bir esmer delikanlı hizmet ediyordu; nereli olduğunu sordum, İstanbulda halîç kenarında doğmuş bir hemşehri imiş... işte bu panayirdan azami istifade eden İsrail oğulları.. görmedikleri memleketi bile karikatürize ederek temsil ediyorlar. Cezayirin kırmızı ve kuytu evlerinin ortasında bir meydancık.. sarı arakiyeli,kırmızı fesli bir iki arap yahudisi ellerinde hecin develerinin yuları; müşterisiz kaldıkları yok. Kız ve erkek deve üzerinde resimlerini çıkartmaktan pek hoşlanıyorlar. Gece Bağdad köşkü ve tiyatrosu diye ayrıca duhuliye ile bir büyük havlı ortasında bir daireye girdik. Bağçesinde binlerce şık ve süslü elektrik lambaları, sağda solda havaya fıskıran rengarenk sular ortasında lüks bir lokanta, bahçenin bir köşesinde bayramlarda işittiğimiz manasız yeknesek kürt havalarını andıran bir zurna kulakları yırtıyor. Yine ayrı bir duhuliye ile girilen bu teyatroda yalnız bir sahne gösteriliyor: üç

dört yahudi dilberi şark kıyafetile halılar üzerine serilmiş, başında sağ kaşa eğilmiş fes, arkasında entari ve arakiye, elinde bir keman kırkık bir musevi arap sakil sesile «vel'araki veleşampanya» diye hem bağıriyor hem çalıyor, on iki yaşlarında esmer kuru bir kızıcağzda boğazı sıkılmış gibi haykırıyor. İki kişilik orkestrenin şefi şarkıyı bitirdikçe hoşla gidip gitmediğine ehemmiyet bile vermeksizin ayağa kalkıyor, bir elile fesini açıp reverans yapıyor, belkide Parisin montmarterinden toplanmış diğer kızlarda alaturka göbek atıyor.. bu baş döndürücü görüldü, bu bipayan şarlatauhk Parise milyonlarca zair çekiyor, otelerde yer

talığına tutulan halkın kanlarını nasıl muayene ettiklerini, şüphelileri nasıl ayırdıklarını ve nasıl tedavi ettiklerini, dispanserlerle sahra ortasında vahşi halkı nasıl tedaviye muvaffak olduklarını, evlatlarını ölümden kurtaran hekimlerin eline ayağına validelerin nasıl sarıldıklarını, Fransayı müstemleke halkına sevdirdiklerini gösteren levhalar, iptidai ve tali tahsilde talebenin miktarını gösteren istatistikleri, nihayet mikrobiyoloji öğrettikleri zenci delikanlıların hurdebin başında çalışmaları görülecek ve düşünülecek şey.. her paviyonda o küt'ayı alan, o toprakta kurban giden ceneralların, zabitlerin, misyonerlerin, doktorların resim-

Pariste " Müstemlekeler sergisi ,,

yok; her gelen üç sarf etmekle kurtulurum derken Parisin o güzel mağazalarına yüzlerce, binlerce franklar bırakılıyor...

Sade bu kadarmı? Serginin ticari faydaları hesapsız... her memleketten neler çıktığı öğretiliyor. Mesela ananas, kahve, pirinç ekiliyor, biçiliyor, şehirlere sevkolunuyor, meyve konserveleri yapılıyor. Kapının önünde birer dilim ananası ikişer franka kapışana...

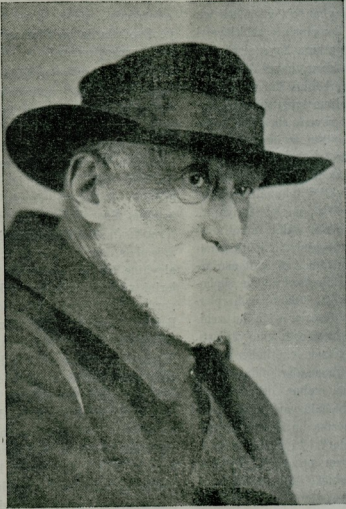
Sergi bunlardan ibaret olsaydı bahse değmezdi. Lâkin fransanın müstemlekelerde teşkilâtı sıhhiyesi görmeğe ve düşündürmeğe lâyık. Ansefalit letarjike değil, asıl Afrika uyku has-

leri divaralarda asılı... bu günün evlatları onları hürmet ve taktirle seyrediyor, şüphesiz her biri kalbinde belkide memlekete böyle hizmet etsem hissini duyuyor. Zaten ehali eazıma hürmeti bilen bir millet.. yine öyle iken divarlarda «lütfen büyüklerimizin hatrasına hürmetten şapkalarınızı açınız» ibareleri yazılı... Fedakârlık, fedakârlık... bir memleketi yükselten ancak budur. İsa bile çarmıha çekildiği için olacak, ümmeti onu insanlıktan üluhiyet derecesine çıkarmış... gençlerimize fedakârlık telkin etmeliyiz, ondan evvelde fedakârların ve büyüklerin kadrini bilmeliyiz. Her kes yap-

tiği işin maddi ve manevi karşılığını bekler. Manevi karşılığa, hayırla iştihara ve nik nama kıymet veren milletler yükselir.

— İsviçre bu sene pek büyük bir adamını kaybetti, tababeti ruhiye mütahassısı meşhur Foreli... seksan üç yaşında vefat eden bu alimi memleketimizin pek çok münevverleri tanır.

akan sade bir üslup. İşte Forelin eserlerini yükselten meziyetler. *Forel* kadar belki hiç bir alim bu derin ilmi bu kadar sadeleştirerek her kese tanıtmaya muvaffak olamamıştır kalemine sahip oluşu, yazılarının sadeliği ve açıklığı başlı başına bir meziyet ken Forelin uhteriler, kâşifler arasında ismi geçecek kadar bir mütebahhir oluşuda emsalsiz bir adam sıra-

Merhum Prof. "Forel,,"

«tenasüle dair mesail» adlı eserini okuyanlarımız pek çoktur. Bir çok sahibelerini bizde eserlerimizde iktibas etmiştik. Açık ve pürüzsüz fikirler, geniş ve derin bilgi, sonra su gibi

sına koymuştu. En büyük doktorlar neşriyatını dikkatle okur, istifade eder, hâlkısa kitaplarını adeta kapışır. Avrupada orta tahsil görmüş kız erkek hiç kimse yoktur ki Foreli tanınmasın.

Foreli tanıyan sade münevverler değildir. Vak'a o yazdıklarını münevver kâhillere tohfe ederdi, lâkin fikirlerine, yaptıklarına köylüler bile yabancı kalamazdı. O koca doktor halk babası idi. Şefik bir baba, şuurlu bir mürşit gibi elinde koca sopası meyhaneleri dolaşır, sarhoşları arardı. Onu gören sarhoşlar Forel geliyor diye kaçırdı. Bir kaç tanesini meyhanede bastırırsa «kalkınız, yiğitler, evlerinize.. sofraya başında çocuklarınız bekliyor, karılarınızı yemeklerinizi hazırlamış.. burada paranızla zehirleniyorsunuz, sende meyhaneci! geçinmek için başka meslek bul.. hemcinsini zehirleyerek öldürerek kazanacağın paranın hayırını görmezsin» der, bastonunu kaldırır, haydi dışarı diye bağırır.. ilme ve ilim erbabına hürmeti beşikten öğrenen halk bu alime karşı durmaz, şapkasını alan mahcup bir reveransla evine koşardı. Muhterem ihtiyarı bütün İsviçre severdi. Sade İsviçremi? her yer... *Forel* alkol düşmanlarının bayrakdarlarından dı. Yazdıkları ile bütün dünyayı tenvir etti ve ektiği tohumun en güzel mahsullerini görerek öldü, mes'ut ihtiyar!... *Forelin*, *Krepelinin* telkin ettiği alkol düşmanlığı dünyada içki aleyhine bir müthiş mücadeleye açılmasına sebep oldu, nihayet asırlardan beri beşeriyeti yakıp kavuran ve şüphesiz nesli beşeri taunlardan, koleradan, harplerden fazla tahir ve mütezzarır eden bu zehirin büsbütün ortadan kalkacağı gün yaklaştı. Amerika bu gün resmen memleketinden koğdu, bizde esrarkeş ve morfinomanlar olduğu gibi Amerikada eski nesilden kalma deveye kulak kabilinden ayaşlar vakıa halâ var. Onlar işretin son kurbanlarıdır, Amerika bu afetten kurtulmuştur. Sade Amerikamı? içki yüzünden geçinen ve adeta şaraplarını erbab fenne kadar propaganda ettiren memleketlerde de içki iptilası o kadar azaldı ki.. Montreux de misafir kaldığım bir otelin yüz kadar seyyahı arasında beş gün içinde sofrada şarap veya bira içen bir tek kimse görmedim; hayretim arttı, belki bu otel antialkolik dedim, içki bulunup bulunmadığını sordum, her çeşit içki var ama şimdide içmemek modası diyorlardı. İsviçrenin her şehrinde, hatta Paristede öyle... hele sulu sarhoşlar, içtikten sonra dilele elile her kesi

rahatsız edenler yalnız bizde kalmış. Halbuki yirmi iki sene evvel Münih'te pansiyonda yemek esnasında kimi bira, kimi maden suyu içerdi, bizde limonata... o sırada biri türklere sade su içerlermiş doğrumu diye sordu, ben bu sualden bir şey anlamayarak hayretle yüzüne baktım, hemen nazik bir İsviçreli yaşlı hanım imdadıma yetişti, evet alkol içerler dedi. Bilahare anladım ki o zamanın Avrupalıları sade suyu beygir içgisi telakki ve saf su içenlerle istihza ederlermiş... şimdi onlar su içiyor, biz yeni yeni sofralarda bira içmesini öğreniyoruz. Hele ervık sarhoşlarımız!..

Baba *Forel* yazdıkları ile kalmadı, içki aleyhine ciddi mücadele için seyahatlar tertip etti, Avrupanın her şehrinde localar açtı, yirmi bir sene evvel İstanbul'da gelmişti. Üstat eski şakirtlerinden Ermeni bimarhanesi sertabibi Boğosyandan İstanbul'da bir loca teşkil etmek için muavenetini rica etmişti. Boğosyan *Forele* beni tanıttı, *Forel* üstadım *Krepelinin* dehasına hayran bir alimdi, *Krepelinin* şakirdinde aradığı ruhu buldu, bana mücadele tarzını öğretti... İstanbul'da alkol aleyhine bir kaç konferans verdi. Derin bilgilerini ve ince noktaları o kadar kolay anlatıyordu ki.. ilk loca yaşamadı, araya İtalyan, Balkan harpleri girdi. Biz ancak muntazam neşriyatla iktifa ettik, nihayet «yeşil hilal» doğdu. Lâkin her şeyde olduğu gibi bunda da pek geri kaldık... sade elimizdeki çarelere göre çok muvaffak olduk.

Forel tenasülî mesele dair yazdığı eserinde tabii ve marazî aşkıları tarif ettiği gibi taaddüdü zevce ve telâk mes'elerine de dokunuyor. Ev içinde bir harem hayatını yaşatmağı çirkin görüyor, her erkeğin bir kadını yaşamasını, o kadını sevmesini, temenni edilecek bir mefkûre sayıyor. Lakin her yerde ve herkes için buna ihtimal veremiyor. Kadımla erkeğin bedenen ayrı yaradıldığı gibi ruhca da birbirine katıyen benzemediğini iddia ediyor ve cinslerin bu psikolojiye ademi vukuf-ları yüzünden izdivaçta ve aşta devamî saadet olmadınlı söylüyor. Bütün tababeti ruhiye alimleri gibia*Forel* de erkek de taaddüdü zev-

cat ruhu olduğunu iddia etmektedir. Bir erkek karısını fevkalâde sevdiği ve bu sevgiye hâlel gelmediği halde diğer gördüğü her güzel kadma karşı da incizap ve iştiha duyuyor. Halbuki bir fahiş, her erkeğin mali olan bir kadın bile hayatında yalnız bir erkeği seviyor ve onun hatırasını taziz ediyor.

Demek ruhen tabii kadımlar aşk hususunda erkeklerden daha asil!... *Forel* talâka çok tarafdâr!... Hatta bizzat bana müslümanlığı anti-kolik ve talâk tarafdârı olduğu için çok taktik ederim demişti. Bir aktile erkek kadın birbirine bağlanmış, birbirlerini ebediyen seveceklerini sanmışlar, sonradan tabayı ihtilâfı, geçimsizlik, hatta biri diğerinden bıkmak yüzünden akti bozmağa kalkanın niçin hakkı olmasın, bu kısa hayat neye öyle ıztırap içinde geçsin, neye birbirini sevmesi, birbirine candan dost olması icap eden iki vücut kedi köpek gibi bütün gün birbirini incetsin!...

Forel in «karnecaların psikolojisi» hakkında yazdığı eser emsalsizdir. «*Forel*» senelerce karnecaların hayatını tetkik ediyor, adeta bu küçük çalışkan hayvanlarla beraber yaşıyor. Onları cins cins, kabile kabile ayırıyor, şeflerini, ikinci derece şeflerini, vazifelerini, aşklarını, zevce ve çocuk muhabetlerini, düşmana karşı müdafaa vasıtalarını hepsini tetkik ediyor. Kırkımdan sonra bu merak müellife nereden mi gelmiş. Hakkında yazılan broşürlerden anlıyoruz ki çocukluktan kalma bir merak!...

Forel ailesi İsviçereye pek çok eazım yetiştirmiş bir aile babası doksan iki yaşında ölmüş, vücutta fikirce sağlam elinden her iş gelen bir adamağız imiş, validesi de ihtilâh kebir esnasında Fransadan hieret eden asil ailelerden birine mensup. İşte bu mesut tesallüp beşeriyete *Ogust Forel* gibi bir alim kazandırıyor. *Forel* daha yedi yaşında kelebek, sinek, ve bilhassa karnecalarla oynamak meraklısı imiş, bu hayvanları toplar, büyük amucası hayvanat mütehasşisi *Alexi Forel* e götürürmüş. On bir yaşlarında iken büyük validesinin karnecaların eyi hayvan olduğu ve kütüpü mukaddesede çalışkanlıkları taktir edildiği hakkında söylediği sözler küçük *Forel* i pek müteessir etmiş; karnecalara dair yazılan

eserleri okumağa başlamış, ve hayatında karnecalar hakkında en eyi bir eser yazacağına yemin etmiş, hatta daha çocukluğunda karnecalara dair fenni, edebi otuz üç kalın defter doldurmuş. *Forel* in karnecalar hakkındaki eserini meşhur Darven de teşekkürle alkışlamıştı!...

Forel hem tıptan, hem felsefeden, hem hukuktan doktor diploması almış bir alimdir. On yaşında hiristiyaniğin akaidine dair işittiği sözler bu koca kafayı müteessir eder, aklının kabul edemediği şeylere nasıl inanacağını bilmez, sıkılırdı. On dört yaşında dine karşı ihtilâl bayrağını kaldırdı. Papaslarla münakaşaya, mücadeleye girerdi, onun akidelerini kuvvetlendirmek için papasların söyledikleri, sırf edilei nakliye ile işi tamikten çekinmeleri şüphe-sini büsbütün artırıyordu. Zavallı beşeri seyyiatla dünyaya getiren, bu fenahkları irtikâp ettiği için akla gelmeyen cezaları yapan, kendisine inanmıyor diye mahlûkunu ateşlerde yakan bir Allahın da, şeytanın da, cennetin de, çehnem de, vücutuna inanamıyordu. Lâkin bu dinsizliklerinin ailesine ve bilhassa anasına ıztırap verdiğini gördükçe daha ileriyi gitmiyordu. İşte bu düşüncele genç *Forel* i hakikati eşyayı öğrenmeğe teşvik etti, doktor oldu filosof oldu, dünyanın en büyük alimlerinden biri oldu. Kilisenin istediği gibi değil, cihanın arzu ettiği gibi bir insan oldu. İnsanlar için çalıştı, alkol düşmanlığını dünyaya yaydı, muztarıp insanlara şifa verdikçe cenneti kalbinde buldu. Eyilik için nefsin terbiye eden bu adam cehnemden hiç korkmadı. Onun kitaba, dine ihtiyacı yoktu. O bu asrın peygamberlerinden biridir.

Forel in ruh ve cümleli asabiy eseri de kıymetce diğerinden aşağı kalmaz. Daha ilk sahifasında ruhu kısa ve kesdirme yoldan anlatır. Filosoflar, şairler, ve ilâhiyonlar gibi çapraşık yollardan yürümez, fennin gösterdiği hakikati yolundan... Ruh dimağın vazifelerinin heyet mecmuasıdır, vücuttan ayrı bir ruh yoktur yani ruh ve beden ayrı değildir, dimağın vazifelerinin bir kısmı hastalıkla muattal kalırsa ruhunu kısmen kaybetmiş demektir. Hepisi durursa ruh kalmaz. Aynı eserinde tababeti ruhiyeyi, dimağı ve fiziyojisine mütefi-

kir meraklıların anlayacağı gibi sade bir üslubla öğretir.

Forel telkin ve tenvim mes'elesine çok ehemmiyet verir, hatta muarrızları *Forel* in bu hususta ifrata gittiğini ve ipnotizmayı her hastalık için devayı kül addettiklerini ileriye sürerler. Lâkin *Forel* hiç bir vakit bu kadar ifrata sapmamış, ve tenvime telkin olduğu kadar kıymet vermiştir.

Forel hasta başında olduğundan ziyade hurdebin başında gençliğini geçirmiş alimlendendir. Onun için dimağda «huzmei *Forel*» namile bir kısım elyafı meydana çıkardığını biliriz. İşte *Forel* de ruhen ve bedenen öldü, yalnız namı yayılacak. Mes'ut yaşadı ve öldü. Bahtiyar fani!

Tababetin Atisi

Dr. Osman Şerefeddin

Gureba hastanesi sarı hastalıklar
mütehassisi

Şimdi içme doğan tatlı bir arzunun tesirino tabi olarak İstanbul Seririyatına dedi kodu yazmak için kaleme sarılıyorum. Her zaman fenden, tetkikten, tahkikten, dem ürolmaz ya. Doktorların da azıcık dedi kodu yapmağa hakları vardır.

Zaten bu zamanlarda dedi kodu yapılacak mevzumu yok?

Meselâ **Rasım Ali bey**, bu ne bahtiyar zat imiş. Meşhur oldu gitti; ve eminim ki bütün Türkiye'de eline gazete alan hiç bir kimse yoktur ki **Rasım Ali bey** i tanımamış olsun. Aşağı yukarı kıskanç meslekdaşların arkadaşlarına bu derece geniş bir şöhret temin etmeleri ender tesadüf edilen ahvaldendir. Bu mes'eleye dair bir şey söyleyemeyeceğim. Maarif Vekâletinin yeni emri ile yapılacak ince formaliteleri ve derin tahkikati beklemeye mecburuz. Diğer tıbbi aktüalite ise **Hulûsi Behçet bey** arkadaşımızın fuhus mes'elesidir. Türk Tıp cemiyetine gider iken geçtiğim soğakımın manzarası heman gözlerimin önünde

tecessüm ediyor. Uzaktan gelen erkeklerin vücudlarını, yürüyüşleri ve daha sonra gözlerindeki hissi tetkik eden bir sürü zavallı mahluklar ile bu sokak günün heman her saatinde doludur. Geçirdikleri sefil hayatın derin izleri yüzlerinde, pudraların, kızılıkların altında bile oknnan bu zavallı insanların miktarı gittikçe artıyor. Şehrimizde bu mes'ele cidden tetkike, içtimai bir surette tetkike layıktır.

Fakat bu gün bunlar ile de meşgul olmak istemiyorum. Arkadaşım fuhuşun beynelmile olduğunu, milliyeti, diyarı, vatani bulunmadığı tekrar ediyor, hatta fuhuşu açık bir limana benzetmişti. Yok böyle tehlikeli limanlarda, bu kirli denizlerin umkunu tetkik için bile olsa seyahat etmek istemiyorum.

Maksadım daha umumidir. Zihnimi şu süval işgal ediyor. Bu gün tababet nereye gidiyor?

Bu fikir bana (*Duhamel*) in atinin ayinesi nam eserini okuduktan sonra geldi. Amerika hakkında bize en canlı bir fikir veren bu eser, *Althur Holitscher* in tetkikatından sonra, Amerikalıları tanımak için en iyi bir vasıtaadır.

Duhamel Amerika'yı tarif ediyor ve Avrupanın yakın bir atide aynı şekile geleceğini anlatıyor.

Amerika medeniyetinde esas hayatın mihaniki bir şekil almasıdır. Ve bu mihanikiyetin muntazamen çalışabilmesi için teşkilata ihtiyacı vardır. Ve bu teşkilat dahilinde her şey bir makinenin muhtelif aksamı gibi muntazamen işlemelidir. Ancak bu umumi sai ve gayrette, cemiyetin kavaif ve şeraitine uymakta muvaffakiyet mevcuttur. Şahsiyet büyük fedakârlıklarda bulunarak içtimai hayata göre yavaşladır. Ve bu içtimai hayata efal ve harekâtımızı uydurmak iktiza eder.

Birbirine zıt görünen ve hakikat halde diğer bir zaviyeden görüşle aynı kaidelere riayet eden Rusiyada dahi şahsiyet, devlet mefhumu ve içtimai gaye karşısında silinmelidir. Gaye şahsın hayatı değildir. Gaye cemiyetin hayatı ve mefkürenin tahkukudur.

İşte tababet dahi bu umumi kaideye tabi oluyor ve gittikçe şahsiyetinden ve hususiyetinden kaybediyor.

Evelleri tabip ile hasta var idi. Bunların ikisi arasında bir vasıta bir şahsi salis yoktu. Tababetin gayesi hastalara bakmak ve hastaları eyi etmek idi.

Tabip hem fenden istiane eder; hastahk-ları, ilâçları tetkik ve onları ne suretle tat-bik edileceğini tayin eylerdi. Aynı zaman-da tabip hastanın ruhuna dahi nüfuz etmeğe çalışırdı. Ruba nüfuz ise derin bir piskoloji ile kabil oluyordu. İnsanları anlamak, onların ne-den muztarıp oldukları heman tayin ediver-mek kabiliyeti hekimler için en büyük bir muvaffakiyet teşkil ediyordu.

Tabip hastayı alıyor, iktidarına ve kudre-tine göre onun ruhunu okuyer. Onu teshir eyleyor ve sonra elinde bulunan ilâçlar vası-tasile hastasında gördüğü âraz izaleye çalışı-yordu. Ve tibabet o zamanlar bir fen ve ha-kiki bir san'at idi.

Hastaların bizde aradıkları yalnız malûmat değildir. Hasta aynı zamanda doktor da bir mafevkültabiye kudret farzeder.

Hasta tababete iltica etmez. Hastahkları izale edecek kudretli bir şahsa müracaat eder. İşte bu sıra vakıf olmak ve hastaya bu kud-rette görünmek tababetin en büyük muvaffa-kiyettir.

Hastaların mütetabiblere müracaat etmesin-nin sebebi dahi budur. Ve heman ekseriyetle *Mesmer* den tutunuz da *Zaileis* e varıncaya kadar bütün mütetabip* ve şarlataımlar hasta ruhlarla mevcut olan bu fevkelbeşer kuvvete meyl ve itimattan istifade etmişlerdir. Son asıra kadar fenni tababet, mekteplerde, durül-fununlarda tedris edilen tababet dahi bu kud-retten istifade ediyor idi. Etüba halk nazarında esrarengiz siharbazlar gibi idi. Onların bazı gayrı mer'i kuvvetlere hakim olduklarına herkes kani idi ve tababet mahiyet maneviyesini kaybetmemişti. Bu sebepten o zamanki etüba dahi bizim kadar hastalarını tedaviye muvaffak oluyorlardı. Fakat keşfiyatı fenniye tabibi bu yüksek mevkiinden biraz oynatmıştır. Şimdi bir takım aletlere dahi ihtiyaç vardır. Muhte-lif makineler kullanılacaktır. Röntken, kimyevi tahlilat, kan, idrar muayeneleri heman her zaman tatbik edilir. Tibabet bu suretle tedri-cen maddileşmeğe başlamıştır.

Aynı zamanda ihtisas mes'alesi dahi almış yürümüştür. Artık şahsi değil, şahsın bir uzvi esası itihaz olunmuştur. Bu kulakçı gözünün önünde yalnız kulak görür. Onun için ne var ise ne yoksa kulaktır.

Başımı dönüyor, kulaktan, midesi ağrıyor, kulaktan ishalimi var hep kulaktandır.

İhtisasın bu suretle ilerilemesi tedricen has-tayı muhtelif kısımlara ayırmış, parçalamış ve hastanın ruhu ortadan kaybolmuştur. Müracaat ettiği muhtelif doktorlardan, muhtelif teşhisier alan ve derdini bir türlü dinletemeyen bir hastayı düşününüz. Ve bir de kendinizi onun yerine koyunuz. İşte hasta ile doktor arasın-da ilk tefrikan bu suretle başlamıştır.

Fakat asıl tababete darbe cemiyeti beşeri-yenin aldığı içtimai cepheden gelmiştir. Şimdi doktorlar hastaları hastane polikliniklerinde, hasta sandıkları muayenehanelerinde tedavi ediyorlar. Ve bu teşkilat gittikçe artıyor. O zaman doktor ait olduğu sandığın bir memuru oluyor. Bütün gayreti sandığın menfaatini muhafaza eylemektir. Mümkün olduğu kadar hastaya az ve ucuz ilâç yazmak ister. Hasta da işten kaçmak ve para koparmak için dok-toru aldatmak arzu eder.

Hükümet sisteminde, devlet sisteminde pek ziyade revaç bulan memur doktor, bedava muayene usulinde dahi aynı kaide caridir. Doktor bir amirlik takınır, hasta da rahnet talep eden bir dilencidir.

İşte bu vaziyet doktorlarla hastanın müna-sebatını tamamilen bozmuştur.

Hekim evelleri hasta için yüksek bir şah-siyet idi. Hasta ondan derdine bir çare ister-di. Ve bütün arzusu ona doğruyu söylemekti. Tabip de Şefik bir peder gibi onu dinler ve onun ruhuna nüfuz etmeğe gayret eder idi. İşte bu mütেকabil emniyet sayesinde hasta te-davi olunurdu. Ve tabibin aldığı para ise dai-ma kıymeti hakikiyesinden dun gibi telekki edilir idi. O zamanlar zengin cidden zengin olmuş doktorlar çok idi. Bunlardan bazılarını bizim memleketimizde bile saymak kabildir.

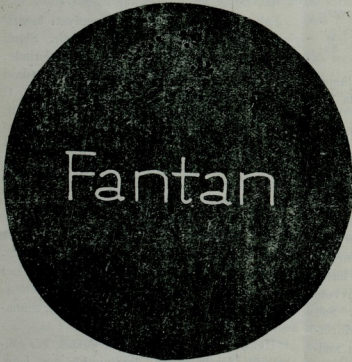
Fakat maattesif görüyoruz ki gerek borju-vazinin inkilâp edeceği *Socialisme modéré* de gerekse ve *Communisme* de tabip bu eski

mevkiini kaybedecektir. O artık cemiyet makinesinin bir parçası olacak ve ekseriyetle bir memur vaziyetinde ve bir memur zihniyetile iş görecektir. Atinin bize göstereceği tabip bu

şekilde tecelli edecek ve eğer hayatı beşer, paradan, işten, makineden, fabrikadan daha kıymetli addedilmez ise tubabet adı bir san'at haline düşecektir.

Difteri aşısı

En çalışkan gençlerimizden Bakteriolog **Dr. O. Nureddin Bey** güzel bir eser daha neşrine muvaffak olmuştur. Bilhassa Difteri aşısına dair etüdları ve bilgisi hepimizin taktiri fevkinde olan muhterem doktorun pek faydeli eserini bütün meslektaşlara tavsiye ederiz.

Rumatizma , Nikris
ve Nevraljilerde
te'sirinin emniyeti, gayet
kolay alınabilmesi ile ta-
minmiştir.

E. MERCK • DARMSTADT

Nümune ve neşriyat için :

Alfred Paluka

Ahen - Münih han, kürekçiler.

Posta kutusu 532 Galata

müracaat

Fantan tabletleri :

Beheri 0 gr. 5 10 ve 20

tabletik ambalajlar.

SANDOW'S

BRAUSENDES
BROMSALZ

Umum Sinir Hastalarına muvaffakiyetle verilir. Brom avarizi brakmayan kıymetli tabii bir müstahzardır. Kolay hazım olur ve çok alınabilir.

Dr. Ernest Sandow, Hamburg 30

Türkiye mümessili ve depositeri ; Fazıl I. verdi

Istanbul Sirkeci Sanasar Han No 26—26.

CALCOLÉOL

DRAJE
ve
GRANÜLE

RACAITISME

TROUBLES de CROISSANCE
SPASMOPHILIE, DÉMINERALISATION

GASTRO - ENTÉRITES

AVITAMINOSES

CALCOLÉOL

HUILE de FOIE de MORUE
(Contrôlée Biologiquement)
CONCENTRÉE ET
SOLIDIFIÉE
VITAMINES A. B. D.
SELS de FER et de CALCIUM

Dr. Perraudin, Paris

5-10 draje yahut 3-5 kahve kaşığı granüle; çocuklara nisf

Vekili : Pertev Arslan, 17-19 Nöbethane Caddesi, Sirkeci, İstanbul

Meşhur CARLO ERBA eczayı tıbbiye Fabrikası müstahzaratından

Erbaniil

Karın ağrıları için en iyi
müsekkin, yukusuzluğu def eder

Baum de Capahu

Kapsulleri Bel Soukluğuna
karşı Yegâne pelesenkli
muzadı teafündür.

Her yerde satılır.

İstanbul Komisyoncusu **S. Tomaselli**

Galata küçük Millet Han 12

Valérine gabai

Valeryanın bütün tıbbi vasıflarını cami, kokusu ve lezzeti hafif pek güzel bir sinir ilacıdır. Çalışkan eczacılarımızdan Gabay efendi tarafından büyük bir dikkatle istihzar ediliyor. Hekimlerimiz kemali emniyetle Valerin Gabayı tavsiye edebilirler....

Dr. İHSAN SAMİ
GONOKOK AŞISI

Belsoğukluğu ve iltihâtlarına karşı pek tesirli ve taze aşıdır.

ISTAFLOKOK AŞISI

Acné, furunculose, absçs, koltuk altı çibanı ve cilt hastalıklarına karşı pek faydalı bir aşıdır

**WASSERMANN
TEAMÜLÜ İÇİN ANTİGENE**

Pek hassas, ayarı pek sabit, kıymetli bir antijendir.

Hepsi hükümet tarafından kontrol edilmiş ve resmi müsaadesi alınmıştır.

Dr. İHSAN SAMİ BAKTERİYOLOJİ LABORATUVARI

Istanbul, Divanyolu No. 189

19 Avenue de Villiers
PARIS

**URASEPTINE
ROGIER**

Kum, rumatizma ve rihi
tagayyürden

Diyaitez, artiritizm ve
netayici

Uraseptin (Rojjiye)

Uzviyetten «Hamızı bevl» in tart ve itrahını teşhil
için müstamel edviyenin en mükmmel ve en mufafıktır

Tarzi istimali : Bir az su içinde 3 - 6 kahve kaşığı

Vekili umumisi : Pertev arslan, istanbul Sirkeci,
Nöbethane caddesi, No. 17—19

REMİNERALİZASYON
POLİOPOTERAPİ
FİZİYOLOJİYAI
MUKAVVİ

Dr Guersant in

1° OPOCALCIUM

Kaşe, Komprime, Granüle

2° OPOCALCIUM İRRADİE

Kaşe, Komprime, Granüle

Dr A. RANSON
LABORATUVARLARI
121, AV^e GAMBETTA - PARIS

Hasan kuvvet şurubu

Balık yağı, bira hülasesi gibi şöhret bulmuş bir ilaçta Hasan kuvvet şurubudur. Müteşebbis, iyi düşünen bir vatandaşın bu müstahzarını Türkiyede ve hatta hariçte bilmeyen, kullanmayan, kullanıpta memnun olmayan kimse yok. Bu müstahzarla citten iftihar edebiliriz. İspençiyari sanatının bütün inceliğiyle istihza edilmiş, Avropakâri şık şişelek içinde ticarete çıkarılmış olan bu müstahzarı her doktor seve seve, muvaffakiyetinden emin olarak hastasına yazabilir.

Hasan Glüten ekmeği

İşte bir bediâi sanat daha. Diyabetlileri ekmekten mahrum yaşamağa mecbur eden fen ona bu zevki yine tatmin etmiş ve Glütenden nefis ve leziz ekmekler yapmağa muvaffak olmuştur. Glüten ekmeklerinin en taze, ve nefisi en zevkle yenilni şüphesiz Hasan Glüten ekmeğidir. Doktor beyler, Hasan Glüten ekmeğini bir defa görünüz, her biri birbirinden güzel bir çok eserleri olmasaydı, Hasan beyi yalnız bu Glüten ekmeği hayır ve şükür ile andırmağa vesile olurdu derdik.

**Evliya Zade
Nureddin**

**Bilumum laboratuvar ve hastane
malzemesi eczayi kimyeviye alâti
cerrahiye ve baytariye deposu.**

İstanbul : Bahçe Kapı. Telefon : Ist. 1799.

 Telgraf adresi İstanbul Evliyanur.

Çocuklarını seven samimi validelere
bir tavsiye

KNORR

Mevaddı gıdaiyesi

Safi hububat kaymağından ibarettir

C. H KNORR A. G. fabrikası tarafından ihzar olunur.

Sıhhat, eyi ve saf gıdaya tâbidir. «KNORR» mahsulâtı en sıhhi ve faideli gıda olarak tanınmıştır.

Hususile çocuklara, hastalara ve hali nekahatte bulunanlara tavsiye olunur.

Zirdeki mahsulât en eyi bakaliye mağazarında satılır:

Pirinç unu

Irmik

Yulaf unu

Sagu

Arpa unu

Tapyoka

Patatis unu

Yeşil buğday unu

Sebze unları her neyi, (bezelye mercüme ve saire sebzelerin kaymağı)

Knorr

mamulâtının cihanşumul şöhretinden istifade etmek maksadile yapılan müteaddit taklitlerine nazarı dikkati celbetmelerini, mezkûr unları tavsiye eden muhterem doktorlarımızdan bilhassa reca ederiz.

Her orijinal ambalaj, şu suretle yazılı *Knorr* kelimesini ihtiva etmektedir. (KNORR imlâsına dikkat).

Türkiye için vekili umumisi, İstanbul, Kınacıyan Han No. 42

I. M. FARHI

Quinoplasmine

(0,01 gr. plasmochine ve 0,30 gr. sulfat de quinine)

Malarya

nın hususî ve gayet kıymetli ilâcı olarak, az zamanda
umumî bir ragbet kazanmıştır.

12 komprimelik tüpler.

Plasmochine

Gametleri sür'atle imha eder ve, kinine karşı idiosyncrasie-si
olanlarla,
tropikada seri ve kat'î bir tesir ifa eder.

Plasmochine simple drajeleri,

- » composé komprimeleri,
- » mahlûlü ampulleri şeklinde bulunur.

Bayer - Meister-Lucius
eczayı tıbbiye, satış şubesi

I. G. FARBENINDUSTRIE AKTIENGESELLSCHAFT

Leverkusen (Almanya)

TÜRKİYE KOMİSYONCUSU :
WIDMANN ve ŞERİKİ
İstanbul - Sirkeci, Sirkeci Palas
Arzu eden doktor beylere nümune ve
literatürü takdim eder.

Bayer - Meister-Lucius

I. G. FARBENINDUSTRIE AKTIENGESELLSCHAFT
LEVERKUSEN (Almanya)

ECZAYI TIBBİYE SATIŞ ŞUBESİ

Novocaine

Pek eski zamanlardanberi büyük bir ehemmiyet kazanmış ve

halen umumî revaç ve istimale mazhar olmuş

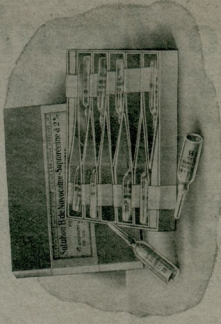
Mevzîî anestezi

vasıtası olup, emin ve kat'î bir tesire maliktir.

N. S.
tabletleri

N. S.
mahîölleri

şeklinde ticaret sahasında bulunmaktadır.

Orjinal ambalajına dikkat!

Türkiye Komisyoncusu : İstanbul - Sirkeci, Sirkeci palas **WIDMANN ve ŞERİKİ**
Arzu eden doktor Beylere mezkûr ilâca ait numune ve literatürü takdim eder.

Bayer-Meister-Lucius eczayı tıbbiye, satış şubesi
L. G. FARBENINDUSTRIE AKTIENGESELLSCHAFT
LEVERKUSEN (Almanya)

Luminal

Sar'a ilaçlarının en mükemmeli

Müsekkin ve münevvim

Teskini gayrı kabil kasmalar ile,
ihtilâçlarda tesiri kat'idir.

0,10 ve 0,30 g.lık 10 ve 50 komprimeyi
havi tüpler.

Luminalette

Azaltılmış miktarlarla
(0,015 g.)

Luminal tedavisi

Hiç bir münevvim tesiri yoktur.

Baş ağrısı, eviye nevrozları, boğmaca
öksürüğü, kasabî astma, hunnaki
sadır, ve diğer teşennüci haller.

Sar'adan korunma tedavisinde dahi
kullanılır.

0,015 g.lık 30 komprimeyi havi tüpler.

Bu ilaçlara ait nümune ve literatür arzu eden doktor beylerin İstanbul - Sirkeci, Sirkeci Palas
Widmann ve şeriki adresine müracaat etmeleri lâzımdır.

Bayer Meister Lucius Eczayı tıbbiye, satış şubesi
I. G. FARBENINDUSTRIE ATKIENGESELLSCHAFT
Leverkusen (ALMANYA)

Quinoplasmine

(1 s. g. plasmochine ve 30 s. g. sulfato de quinine)

Malarya ilâcı

Bilhassa, tropika ile, cinsi tâyin edilemeyen
sıtmalarda ve tahaffuz hususunda pek
kıymetli ve hususî bir tesire maliktir.

Plasmochine

(1 s. g. plasmochine 12,5 s. g. quinine)

Bilhassa *tertiana* ve *quartana*-da tam şifayı
temin eder.

Kinine karşı *idiosyncrasie* mevcut vak'alarda ve,
fièvre hemoglobinurique-te mükemmel
tahammül edilir.

Orijinal ambalâjına dikkat!

Bu ilâca ait nümune ve literatür arzu eden doktor beylerin İstanbul-Sirkeci, Sirkeci Palas
Widmann ve Şeriki adresine müracaat etmeleri rica olunur.

Çocuklarını seven samimi validelere
bir tavsiye

KNORR

Mevaddı gıdaiyesi

Safi hububat kaymağından ibarettir

C. H KNORR A. G. fabrikası tarafından ibzar olunur.

Sihhat, eyi ve saf gıdaya tâbidir. «KNORR» mahsulâtı en sıhhi ve faideli gıda olarak tanınmıştır.

Hususile çocuklara, hastalara ve hali nekabatte bulunanlara tavsiye olunur.

Zirdeki mahsulât en eyi bakaliye mağazarında satılır:

Pirinç unu	Irmik
Yulaf unu	Sagu
Arpa unu	Tapyoka
Patatis unu	Yeşil buğday unu

Sebze unları her nevi, (bezelye mercüme ve saire sebzelerin kaymağı)

Knorr

mamulâtının cihanşumul şöhretinden istifade etmek maksadile yapılan müteaddit taklitlerine nazarı dikkati cebbetmelerini, mezkûr unları tavsiye eden mü'terem doktorlarımızdan bilhassa reca ederiz.

Her orijinal ambalaj, şu suretle yazılı *Knorr* kelimesini ihtiva etmektedir. (KNORR imlâsına dikkat).

Türkiye için vekili umumisi, İstanbul, Kınacıyan Han No. 42

I. M. FARHI

Dermotherma pomatası

Capsicum, arnica, timol kâfûr, gibi şiddetli müvessiatül viaiyelerden mürekkeptir.

Onun için ciltte ihmizar hasil etmeksizin ihtikan yapar. Eviyei şiraiyyede takabiben olan vakalarda, yahut eviye tevsii arzu edildiği vakit müfit olur.

Uyuşukluklarda, karıncalanmalarda, müzmin ekzemayı faaliyete getirmekte, Renyo hastalığında, buz ayaklılarda, Bürger hastalığında kullanılır.

Dermotherma romatizma ağrılarında ve iğnelenmelerde muşarraf gibi faidelidir.

Dermotherma sporcularda, avcılarda, askerlerde, çiftçilerde, polislerde kışın görülmeynn çatlaklara karşı vakı gibide hidmet eder.

Cildin sempati müfagmeleri sebeble dermotherma dahili hastalıklarda derindeki ihtikanları izale etmekte kullanılır.

Keza dermotherma mahdud cildi ısıtarak Bier usulünc eğer hastalıklarında tedaviyede yarar. Dermotherma küçük miktarda diş macunu gibi tüpler içinde bulunur, ciltten tamamen imtisas olununcaya yani yağ parlaklığı kalmayınca kadar delk edilir.

Yalnız muharriketülviyye cihazlarile doğrudan doğruya temasta olan vakalarda müessir bir ilaçtır.

Luitpold-werk fabrikasının diğer müstahzarları: Clauden, Telatuten, Otreon, Spuman, Sanarthrit.

Türkiye umumî deposu : Eczacı Hasan Rauf